

Rabbinic Thought and Theology

Olam Haba / The World to Come Part 1

I. What is "Olam Haba"?

<p>1. B. Sifrei 356 "Fortunate is Israel" (Deut. 33:29) – All of Israel was gathered by Moshe and said to him, "Moshe Rabbeinu" tell us what good God will give to us in the future? He said to them, "<u>I don't know what to tell you</u> – it should be good for you, whatever is set aside for you."</p>	<p>1. ספרי דברים פיסקא שנו אשריך ישראל - נתקבצו כל ישראל אצל משה אמרו לו רבינו משה אמור לנו מה טובה עתיד הקדוש ברוך הוא ליתן לנו לעתיד לבא אמר להם <u>איני יודע מה אומר לכם</u> אשריכם מה מתוקן לכם</p>
<p>2. B. Berachot 34b R. Hiyya B. Abba said in the name of R. Yohanan: All the prophets only prophesized regarding the Messianic era, <u>but regarding "the world to come" no eye has seen except for God.</u> (See Hag 13a - R.Yohanan studied merkava)</p>	<p>2. תלמוד בבלי ברכות לד:ב ואמר רבי חייה בר אבא אמר רבי יוחנן: כל הנביאים כולן לא נתנבאו אלא לימות המשיח, <u>אבל לעולם הבא - עין לא ראתה אלהים זולתך.</u></p>
<p>3. B. Yoma 66b They asked R. Eliezer, what about so-and-so regarding the world to come. He replied, 'Have you asked me only about this one?' [His evasion was due] not to his desire to divert them with words [counter-questions], but because he never said anything that he had not heard from his teacher.</p>	<p>3. תלמוד בבלי יומא סו:ב שאלו את רבי אליעזר: פלוני מהו לעולם הבא? - אמר להם: לא שאלתוני אלא על פלוני?... לא מפני שהפליגן בדברים, אלא מפני שלא אמר דבר שלא שמע מפי רבו מעולם.</p>
<p>4. B. Nedarim 8b Now, he differs from R. Simeon b. Lakish, who said: <u>There is no Gehinnom in the world to come</u>, but the Holy One, blessed be He, will draw forth the sun from its sheath: the righteous shall be healed, and the wicked shall be judged and punished thereby.</p>	<p>4. תלמוד בבלי נדרים ח:ב ופליגא דר"ש בן לקיש, דאמר: <u>אין גיהנם לעולם הבא</u>, אלא הקב"ה מוציא חמה מנרתיקה, צדיקים מתרפאין בה ורשעים נידונין בה, שנאמר: וזרחח לכם יראי שמי שמש (מלאכי ג: כ)</p>
<p>5. M. Avot 4:16-7 R. Jacob said: this world is like unto a vestibule before the world to come; prepare thyself in the vestibule, so that thou mayest enter the banqueting-hall. He used to say: more beautiful is one hour [spent] in repentance and good deeds in this world, than all the life of the world to come; and more beautiful is one hour of the even-tempered spirit of the world to come, than all the life of this world.</p>	<p>5. משנה אבות פרק ד:טז-יז רבי יעקב אומר העולם הזה דומה לפרוזדור בפני העולם הבא התקן עצמך בפרוזדור כדי שתכנס לטרקלין: הוא היה אומר יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה מכל חיי העולם הבא ויפה שעה אחת של קורת רוח בעולם הבא מכל חיי העולם הזה:</p>
<p>6. Mechilta DR Yishmael Yitro 10 (B. Berachot 5a) R. Shimon B. Yochai said, dear are sufferings for there are three gifts which were given to the Jews and the nations of the world desired them, but they were only given through</p>	<p>6. מכילתא דרבי ישמעאל יתרו - מס' דבחדש יתרו פרשה י ד"ה רבי אליעזר (ברכות ה.) ר' שמעון בן יוחאי אומר, חביבים יסורים, ששלוש מתנות טובות</p>

<p>sufferings. And they are: Torah, the land of Israel, and the World to Come. Whence do we know this of the Torah? — Because it is said: Happy is the man whom Thou chastenest, o Lord, and teachest him out of Thy law. Whence of the Land of Israel? — Because it is written: As a man chasteneth his son, so the Lord thy God chasteneth thee and after that it is written: For the Lord thy God bringeth thee into a good land. Whence of the world to come? — Because it is written: For the commandment is a lamp, and the teaching is light, and reproofs of sufferings are the way of life.</p>	<p>נתנו לישראל ואומות העולם מתאוין להם, ולא נתנו להם אלא בייסורין. ואלו הן, תורה וארץ ישראל והעולם הבא. תורה מנין, דכתיב (משלי א ב) לדעת חכמה ומוסר להבין אמרי בינה, ואומר (תהלים צד יב) אשרי הגבר אשר תיסרנו יה ומתורתך תלמדנו. ארץ ישראל מנין, דכתיב/דברים ח ה/ה 'אלהיך מוסרך ואומר/דברים ח ז/ כי ה' אלהיך מביאך אל ארץ טובה. העולם הבא מנין, דכתיב (משלי ו כג) כי נר מצוה ותורה אור ודרך חיים תוכחות מוסר. אמרת, אי זו היא דרך שמביאה את האדם לחיי העולם הבא, הוי אומר, אלו יסורין.</p>
--	--

II. Why Olam Haba

<p>7. Sifra Acharei Mot 9 "And you shall live by them" (Vayikra 18:5) – for the world to come. And if you say for this world, but isn't [all of] our end to die? How can I fulfill "and you shall live by them"? For the World to Come – <u>I God am trustworthy to pay a reward.</u></p>	<p>7. ספרא אחרי מות פרשה ט "וחי בהם" לעולם הבא, ואם תאמר בעולם הזה והלא סופו מת הוא הא מה אני מקיים וחי בהם לעולם הבא, <u>אני ה' נאמן לשלם שכר</u></p>
<p>8. B. Kiddushin 40b R. Eleazar son of R. Zadok said: To what are the righteous compared in this world? To a tree standing wholly in a place of cleanness, but its bough overhangs to a place of uncleanness; when the bough is lopped off, it stands entirely in a place of cleanness. <u>Thus the Holy One, blessed be He, brings suffering upon the righteous in this world, in order that they may inherit the future world,</u> as it is said, and though thy beginning is small, yet thy latter end shall greatly increase. And to what are the wicked compared in this world? To a tree standing wholly in a place of uncleanness, but a branch thereof overhangs a place of cleanness: when the bough is lopped off, it stands entirely in a place of uncleanness. Thus the Holy One, blessed be He, makes them prosper in this world, in order to destroy and consign them to the nethermost rung, for it is said: There is a way which seems right unto man, But at the end thereof are the ways of death.</p>	<p>8. תלמוד בבלי קידושין מ:ב אמר רבי אלעזר ברבי צדוק: למה צדיקים נמשלים בעולם הזה? לאילן שכולו עומד במקום טהרה ונופו נוטה למקום טומאה, נקצץ נופו - כולו עומד במקום טהרה, <u>כך הקב"ה מביא יסורים על צדיקים בעולם הזה, כדי שיירשו העולם הבא, שנאמר: +איוב ח+ והיה ראשיתך מצער ואחריתך ישגה מאד; ולמה רשעים דומים בעולם הזה? לאילן שכולו עומד במקום טומאה ונופו נוטה למקום טהרה, נקצץ נופו - כולו עומד במקום טומאה, כך הקב"ה משפיע להן טובה לרשעים בעולם הזה, כדי לטורדן ולהורישן למדריגה התחתונה, שנאמר: +משלי יד+ יש דרך ישר לפני איש ואחריתה דרכי מות.</u></p>

III. Olam Haba vs. Olam Hazei (World to Come vs. This World)

<p>9. B. Berachot 17a A favorite saying of Rav was: [The world to come is not like this world.] In the future world there is no eating nor drinking nor propagation nor business nor jealousy nor hatred nor competition, but the righteous sit with their crowns on their heads feasting on the brightness of the divine presence, as it says, And they beheld God, and did eat and drink.</p>	<p>9. תלמוד בבלי ברכות יז:א מרגלא בפומיה דרב: [לא כעולם הזה העולם הבא], העולם הבא אין בו לא אכילה ולא שתיה ולא פריה ורביה ולא משא ומתן ולא קנאה ולא שנאה ולא תחרות, אלא צדיקים יושבין ועטרותיהם בראשיהם ונהנים מזיו השכינה, שנאמר: + שמות כ"ד+ ויחזו את האלהים ויאכלו וישתו.</p>
<p>10a. Zecharia 14:9 The LORD will be king over the whole earth. On that day there will be one LORD, and his name the only name.</p> <p>10b. B. Pesachim 50a Is He then not One now? — Said R. Aha b. Hanina: Not like this world is the world to come. In this world, for good tidings one says, 'He is good, and He doeth good', while for evil tidings he says, 'Blessed be the true Judge'; [whereas] in the future world it shall be only 'He is good and He doeth good'. 'And His name one': what does 'one' mean? Is then now His name not one? — Said R. Nahman b. Isaac: Not like this world is the future world. [In] this world [His name] is written with a yod he and read as alef dalet; but in the future world it shall all be one: it shall be written with yod he and read as yod he.</p>	<p>10. זכריה פרק יד פסוק ט היה ידוד למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה ידוד אחד ושמו אחד:</p> <p>תלמוד בבלי פסחים נ:א אטו האידנא לאו אחד הוא? - אמר רבי אחא בר חנינא: לא כעולם הזה העולם הבא; העולם הזה, על בשורות טובות אומר ברוך הטוב והמטיב, ועל בשורות רעות אומר ברוך דיין האמת. לעולם הבא - כולו הטוב והמטיב. ושמו אחד, מאי אחד, אטו האידנא לאו שמו אחד הוא? - אמר רב נחמן בר יצחק: לא כעולם הזה העולם הבא; העולם הזה - נכתב ביו"ד היי ונקרא באל"ף דל"ת, אבל לעולם הבא, כולו אחד - נקרא ביו"ד היי, ונכתב ביו"ד היי.</p>
<p>11. B. Pesachim 68a R. Hisda opposed [two verses]. It is written, Then the moon shall be confounded, and the sun ashamed; whereas it is written, Moreover the light of the moon shall be as the light of the sun, and the light of the sun shall be sevenfold, as the light of the seven days? There is no difficulty: the former refers to the world to come; the latter to the days of the Messiah. But according to Samuel, who maintained, This world differs from the Messianic age only in respect of the servitude to governments, what can be said? — Both refer to the world to come, yet there is no difficulty: one refers to the camp of the righteous; the other, to the camp of the Shechinah.</p>	<p>11. תלמוד בבלי מסכת פסחים דף טח עמוד א רב חסדא רמי: כתיב + ישעיהו כד+ וחפרה הלבנה ובושה החמה וכתיב + ישעיהו ל+ והיה אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהיה שבעתים כאור שבעת הימים! לא קשיא: כאן - לעולם הבא, כאן - לימות המשיח. ולשמואל, דאמר: אין בין העולם הזה לימות המשיח אלא שיעבוד מלכיות בלבד, מאי איכא למימר? אידי ואידי לעולם הבא, ולא קשיא: כאן במחנה שכינה, כאן במחנה צדיקים.</p>
<p>12. B. Ketuvot 111b It was said: The world to come is not like this world. In this world there is the trouble of harvesting and treading [of the grapes], but in the world to come a man will bring one grape on a wagon or a ship, put it in a corner of his house</p>	<p>12. תלמוד בבלי כתובות קיא:ב אמרו: לא כעולם הזה העולם הבא, העולם הזה - יש בו צער לבצור ולדרוך, העולם הבא - מביא עונה אחת בקרון או בספינה ומניחה בזוית ביתו,</p>

<p>and use its contents as [if it had been] a large wine cask, while its timber would be used to make fires for cooking. There will be no grape that will not contain thirty kegs of wine.</p>	<p>ומספק הימנה כפטוס גדול, ועציו מסיקין תחת התבשיל, ואין לך כל ענבה וענבה שאין בה שלשים גרבי יין</p>
<p>13. B. Bava Batra 75b Rabbah said in the name of R. Johanan: Jerusalem of the world to come will not be like Jerusalem of the present world. [To] Jerusalem of the present world, anyone who wishes goes up, but to that of the world to come only those invited will go.</p>	<p>13. תלמוד בבלי בבא בתרא עה:ב אמר רבה א"ר יוחנן: לא כירושלים של עולם הזה ירושלים של עולם הבא, ירושלים של עולם הזה – כל הרוצה לעלות עולה, של עולם הבא – אין עולין אלא המזומנין לה.</p>

IV. What Happens in Olam Haba

<p>14. B. Pesachim 50a And it shall come to pass in that day that there shall not be light, but heavy clouds [yekaroth] and thick [we-kippa'on]; what does yekaroth we-kippa'on mean? — Said R. Eleazar: This means, the light which is precious [yakar] in this world, is yet of little account [kapuy] in the next world. R. Johanan said: This refers to Nega'im and Ohaloth, which are difficult [heavy] in this world yet shall be light [easily understood] in the future world. While R. Joshua b. Levi said: This refers to the people who are honored in this world, but will be lightly esteemed in the next world. As was the case of R. Joseph the son of R. Joshua b. Levi, [who] became ill and fell into a trance. When he recovered, his father asked him, 'What did you see?' 'I saw a topsy-turvy world', he replied, 'the upper [class] underneath and the lower on top' he replied: 'My son', he observed, 'you saw a clear world.'</p>	<p>14. תלמוד בבלי פסחים נ:א זכריה יד: ו' "והיה ביום ההוא לא יהיה אור יקרות וקפאון. " מאי יקרות וקפאון? אמר רבי אלעזר: זה אור, שיקר בעולם הזה, וקפוי לעולם הבא. רבי יוחנן אמר: אלו נגעים ואהלות, שיקרין הן בעולם הזה וקפויין הן לעולם הבא. ורבי יהושע בן לוי אמר: אלו בני אדם, שיקרין הן בעולם הזה וקפויין הן לעולם הבא. כי הא דרב יוסף בריה דרבי יהושע בן לוי חלש ואיתנגיד. כי הדר, אמר ליה אבוא: מאי חזית? אמר ליה: עולם הפוך ראיתי, עליונים למטה ותחתונים למעלה. אמר לו: בני, עולם ברור ראית.</p>
<p>15. B. Sotah 3b R. Samuel b. Nahmani said in the name of R. Jonathan: Whoever performs one precept in this world, it precedes him for the world to come; as it is said: And thy righteousness shall go before thee; and whoever commits one transgression in this world, it clings to him and precedes him for the Day of Judgment, as it is said: The paths of their way are turned aside; they go up into the waste and perish. R. Eleazar says: It attaches itself to him like a dog; as it is said: He hearkened not unto her, to lie by her, or to be with her — to lie by her in this world, or to be with her in the world to come.</p>	<p>15. תלמוד בבלי סוטה ג:ב א"ר שמואל בר נחמני א"ר יונתן: כל העושה מצוה אחת בעוה"ז - מקדמתו והולכת לפניו לעוה"ב, שנאמר: +ישעיהו נח+ והלך לפניך צדקך, וכל העובר עבירה אחת בעוה"ז - מלפפתו והולכת לפניו ליום הדין, שנאמר: +איוב ו+ ילפתו ארחות דרכם יעלו בתוהו ויאבדו.</p>